

*Sličnost se u Erica Hobsbawma
snoubila se vznešeným duchem*

Autor: Alex Kurtagić

Na den přesně před čtyřmi lety konečně zemřel marxistický spisovatel, Stalinův apologeta, komunistický propagandista a lhář z povolání, který si zvolil dráhu akademického historika, Eric Hobsbawm. Jeho skon doprovázela záplava chvalozpěvů britských levicových intelektuálů, médií a politické třídy. Když ho britská média ve svých nekrolozích označila za „našeho největšího historika,“ dočkal se za své úsilí odměny zcela nemístné.

Eric Hobsbawm se narodil v egyptské Alexandrii. Jeho otcem byl východolondýnský obchodník polskožidovského původu Leopold Percy Obstbaum, matkou pak středostavovská rakouská Židovka Nelly Grünová. V čase Ericova narození už Leopold používal poangličtěné jméno Hobsbaum, které následně chybou úředníka nabylo podoby Hobsbawm.

V roce 1919 se chudá rodina přestěhovala do Vídně a později do Berlína. Rodiče na malého Erica v té době mluvili anglicky.

Otec mu zemřel roku 1929, matka o dva roky později a Erica i jeho mladší sestry Nancy se ujala teta z matčiny strany Gretl. Právě tehdy, v Berlíně, se stal komunistou, především kvůli „zkušenostem z života ve finanční krizi.“

Když se v roce 1933 stal Adolf Hitler říšským kancléřem, odešli do Británie, kde Eric nastoupil na gymnázium St Marylebone. Británie mu rozhodně nastavila vlídnou a štědrú tvář: získal i stipendium pro studium na univerzitě v Cambridge. Namísto vděčnosti to však mladého a pitomého Erica naplnilo pocitem *nadřazenosti* a nadále si přál stýkat pouze s intelektuály. „Vyhýbal jsem se veškerým stykům s předměstskou *maloburžoazií*, již jsem přirozeně pohrdal.“ [1] Samozřejmě.

Opovržení měl dokonce i pro svou vlastní rodinu. Recenzent Hobsbawmovy rozsáhlé autobiografie David Pryce-Jones si všímá jeho „odtažitosti od obvyklých emocí.“ Jeho rodiče a jejich smutné osudy ho nechávaly chladným. Tety a strýce popisuje ploše a s mrazivým odstupem, bez známek vděčnosti za jejich pomoc. O své mladší sestře pak bez servítek napsal: „Neúčastnila se mých zájmů ani života, stále více určovaného politikou.“ Na jiném místě knihy sestru odepisuje coby „skoro okázale konvenční anglikánskou dámičku a aktivistku Konzervativní strany.“ [2]

V Cambridgi získal doktorát z oboru historie. Naneštěstí – ovšem nijak překvapivě – se také chytil špatné společnosti: coby člen tajné intelektuální společnosti Cambridge Apostles, v té době ovládané marxisty. Jen chvíli před ním byli jejími členy komunisté (a také homosexuální milenci) Guy Burgess a Anthony Blunt nebo Leonard Long a John Peter Astbury – všichni

zrádci země a sovětští špioni. Dalšími členy cambridgeského kruhu špionů ve 30. letech a přáteli výše jmenovaných byli i Kim Philby a Donald McLean.[3] Po svém odhalení o mnoho let později zbavili jeho kamarádi Hobsbawma podezření, ten však následně uvrhl na jejich popírání stín pochybností, když jako stařec využil zákona na ochranu dat, aby si prošel svůj svazek u MI5 a dozvěděl se, „kdo na něj donášel.“ Velice trefně vyjádřeno.

Za války Hobsbawm bojoval proti Hitlerovi a nasazoval krk u ženistů a výcvikových oddílů. Přesněji řečeno pomáhal cvičit mladé Brity před odchodem na frontu, zatímco sám zůstával v bezpečí Britských ostrovů. I kdyby to ovšem toužil změnit, asi by nedostal příležitost: pro otevřené a aktivní komunisty neměla armáda příliš mnoho využití.

Roku 1946 vytvořil s E. P. Thompsonem, Christopherem Hillem, Rodney Hiltonem, Donou Torrovou, Georgem Rudém a dalšími Skupinu historiků Komunistické strany (Communist Party's Historians Group). O Thompsonovi jsem už psal (*český překlad se chystá na příští rok – pozn. DP*). Hill v roce 1935 strávil 10 měsíců ve Stalinově Sovětském svazu a jeho snaha o získání pozice vedoucího katedry dějin na Keele University byla odmítnuta kvůli jeho vazbám na Komunistickou stranu. Hilton prohnal středověkého rolníka mlýnkem marxistické teorie. Dona Torrová, zakládající členka britských komunistů, se podílela na propagandistické činnosti strany. Rudé sice pocházel z konzervativního prostředí, ale okouzil ho Stalinův Sovětský svaz, odkud se vrátil coby zapálený komunist, díky čemuž musel zanedlouho odejít z prostředí britských univerzit. Hobsbawm s Thompsonem založili časopis *Past and Present*, na jehož stránkách se věnovali marxistickému revizionismu dějin.

Roku 1947 dostal Hobsbawm svolení přednášet historii na „levicové baště“[4] Birkbeck College. Mezi lety 1949 a 1955 požíval pozice výzkumníka (Fellowship) na King's College v Cambridgi – stačilo mu jen říct si svému kamarádovi.[5] Na Birkbecku se stal roku 1959 docentem, v roce 1970 profesorem, roku 1982 emeritním profesorem a konečně roku 2002 děkanem. V průběhu své profesní dráhy byl zvolen Zahraničním čestným členem Americké akademie umění a věd (1971) a členem Britské akademie (1978). Navrch neměl sebemenší problém získat americké vízum a od 60. let směl tento zapřísáhlý komunista pravidelně učit na kalifornské Stanford University. Ani po odchodu do důchodu se neuklidil do ústraní a mezi lety 1984-1997 působil jako hostující profesor na New School for Social Research, newyorské vysoké škole silně ovlivněné kritickou teorií Frankfurtské školy. V roce 1998 mu Tony Blair udělil „jedno z nejvyšších vyznamenání, kterého může britský intelektuál dosáhnout“ [9]: Companion of Honour, což ostatně leccos vypovídá i o Blairovi. Roku 2003 dokonce obdržel i Balzanovu cenu za evropskou literaturu, tehdy o hodnotě půl milionu liber. O tři roky později mu Královská literární společnost propůjčila *třetí* členství (Fellowship). Před svou smrtí byl držitelem přinejmenším dvaceti čestných titulů. Netřeba však dodávat, že tento namyšlený člověk ani tak nebyl spokojený a tvrdil, že mu byla neprávem upřena povýšení, přičemž spřádal nepravděpodobné spiklenecké teorie, kdy mu temné síly buržoazního konzervatismu kvůli jeho přesvědčení házely klacky pod nohy.

I když rozhodně neměl vizáž filmové hvězdy, v roce 1943 se mu kupodivu podařilo přesvědčit Muriel Seamanovou, aby se za něj vdala. O mnoho pochopitelnější se už jeví jejich rozvod o pouhých osm let později. Oženil se však znovu a jeho druhá manželka Marlene Schwartzová

mu porodila dvě děti: dceru Julii, která se stala mediální kouzelnicí v týmu Tonyho Blaira a syna Andyho, z něhož vyrostl kapitalista a sloupkař pro *Financial Times*.

Když roku 1956 většina jeho přátel odešla z Komunistické strany – a mimochodem, *všichni* jeho přátelé byli komunisté – na protest proti sovětské invazi Maďarska, Hobsbawm hrdě setrval a v dopise z 9. listopadu 1956 otištěném v *Communist Daily Worker* se pochvalně vyjádřil o sovětské represí. Tento dopis, který napsal ve věku plné dospělosti (39 let), se následně snažil zamlčet a zatajit jeho existenci.

Během své dlouhé, ale přesto nevýrazné kariéry – protože až do otištění vášnivých nekrologů v britských listech po jeho úmrtí o něm v podstatě nikdo, kromě „levičáckých akademiků a přihlouplých pravidelných účastníků londýnských společenských večírků“ [7] nikdy neslyšel – vytvořil Hobsbawm hromadu knížek, které vydával za marxistickou „historii.“ Ve skutečnosti nejsou tyto tlusté bichle o mnoho víc než souborem lží pokoušejících se očistit Stalina a sovětský komunistický režim. Ve své knize **Věk extrémů** z roku 1994 naprosto záměrně zlehčuje napadení Finska SSSR v letech 1939-40, když jej označuje za pouhou snahu posunout ruské hranice o kus dál od Leningradu. Také jaksi „pozapomněl“ zmínit masakr dvaceti tisíc polských důstojníků ruskou tajnou policií v Katyňském lese.[8]

A ve svém díle z roku 1997 *O dějinách* napsal: Jakkoliv křehkými se komunistické systémy nakonec ukázaly, v období 1957-1989 bylo k jejich udržení potřeba jen omezené, či dokonce minimální síly.[9]

Snadno si představíme, že obyvatelé Prahy, jejímiž ulicemi se v srpnu 1968 prohnaly sovětské tanky, by s jeho prohlášením o „minimálním“ využití síly asi nesouhlasili. Podobný postoj lze oprávněně očekávat i u milionů umělců, spisovatelů, básníků, intelektuálů a nebohých obyčejných lidí, které odvezli z jejich domovů do sibiřských gulagů, kde ztratili své mládí, zdraví nebo i životy.

V jedné pasáži své autobiografie napadá „doslova nesmyslný“ známý západní slogan z dob Studené války „Lepší mrtvý než rudý.“ Netřeba dodávat, že jde o překroucení a smyšlenku. Slogan „radši rudí než mrtví“ vytvořili pacifisté a sovětští apologeti ve snaze přesvědčit Západ, aby se nebránil jadernými zbraněmi.[10]

V tomto svazku snesl čtenáři i četné eufemismy, jako když např. označil odpudivou východoněmeckou diktaturu za „pevně strukturované společenství,“ které si zasluhuje uznání, protože zde konané zinscenované procesy nekončily popravami.[11]

Hobsbawm nejen že omlouval Stalina, činil tak s plným povědomím o jeho zločinech. Když roku 1994 mluvil se spisovatelem Michaelem Ignatieffem o pádu Berlínské zdi o pět let dříve, byl dotázán, co si myslí o své dřívější podpoře Sovětského svazu.[12] Ignatieff se ho zeptal: „Když na to přijde, dá se říct, že kdyby se skutečně podařilo vytvořit zážné zítřky, byla by ztráta patnácti nebo dvaceti milionů lidí ospravedlnitelná?“ Hobsbawm bez váhání odvětil „Ano.“[13]

Být komunistou tvrdé linie je samozřejmě vcelku snadné v bohaté, blahobytné a tolerantní zemi jako Velká Británie, obklopený jemu podobnými komunistickými intelektuály, z nemalé části privilegovanými lidmi nezávislých příjmů. Mnoho let si držel ve Walesu chatu na panství Clougha Williams-Ellise, bohatého vlastníka půdy a architekta, jehož žena Amabel, narozena do rodiny Stracheyů proslavené rolí ve skupině Bloomsbury, byla salónní komunistkou.[14]

Dopřával si i luxus pohrdlivého hodnocení jiných autorů, když například George Orwella popsal jako „Angličana z vyšší společenské třídy Erica Blaira.“ Asi ani nemusíme zdůrazňovat, že navzdory všem vyznamenáním, nadšeným chvalo zpěvům a patolízalským nekrologům Hobsbawm rychle zmizí v propadlišti dějin a nikdo nebude číst jeho výplody. Jeho svazky totiž nejsou dějinami, ale propagandou ve službách vražedné ideologie, což z něj dělá pouze spisovatele – a spisovatele zkaženého – *nikoliv* historika.

Ve stáří se jeho obličej začal dosti podobat obrazu Doriana Graye: s ubíhajícími léty stále znetvořenější odpudivým charakterem a nepoctivostí. Díky kapitalistické medicíně se ukázalo, že jeho tělo vydrželo až příliš dlouho. Ideologie zla jej doprovázela i na onen svět: na pohřbu mu hráli Internacionálu. Jeho ostatky byly následně zpopelněny a uloženy na Highgate Cemetery, kde stojí i Marxův náhrobek.

Erica Hobsbawma ovšem čeká věčnost strávená v devátém kruhu pekla.

Poznámky:

1. A. N. Wilson, „He hated Britain and excused Stalin’s genocide. But was hero of the BBC and the Guardian, Eric Hobsbawm a TRAITOR too?“ *Daily Mail*. 2 October 2012.
2. David Pryce-Jones. „Eric Hobsbawm: lying to the credulous“. *The New Criterion* 21.5 (2003).
3. Viz komentář Jonathana Bowdena ke cambridgeskému kruhu agentů [zde](#).
4. Pryce-Jones, *op. cit.*
5. *Ibid.*
6. Wilson, *op. cit.*
7. *Ibid.*
8. *Ibid.*
9. *Ibid.*
10. Pryce-Jones, *op. cit.*
11. *Ibid.*

12. Wilson, *op. cit.*

13. Pryce-Jones, *op. cit.*

14. Ibid.

Článek Alexe Kurtagiće **Forgetting Eric Hobsbawma** vyšel na jeho blogu 1. října 2014.